

U S N E S E N Í

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Pavla Pavlíka a soudců JUDr. Pavla Vrchy a JUDr. Bohumila Dvořáka, Ph.D. LL.M., v právní věci žalobce **MUDr. Mgr. Ivana Langer**, bytem v Olomouci, 8. května 25, zastoupeného Mgr. Martinem Elgerem, advokátem se sídlem v Praze 1, Vodičkova 30, proti žalované **MAFRA, a.s.**, se sídlem v Praze 5, Karla Engliše 519/11, IČO 45313351, zastoupené JUDr. Helenou Chaloupkovou, advokátkou se sídlem v Praze 2, Na Kozačce 7/1289, o **ochranu osobnosti**, vedené u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 32 C 184/2008, o dovolání žalované proti rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 13. října 2015, č.j. 1 Co 212/2014–404, **takto**:

I. Dovolání **žalované se odmítá**.

II. Žalovaná je povinna zaplatit žalobci na náhradu nákladů dovolacího řízení částku 3.338,- Kč k rukám jeho zástupce Mgr. Martina Elgera, advokáta se sídlem v Praze 1, Vodičkova 30, do tří dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

Stručné odůvodnění

(§ 243f odst. 3 o.s.ř.):

1. Městský soud v Praze (dále též „soud prvního stupně“) v pořadí druhým rozsudkem ze dne 19. března 2014, č.j. 32 C 184/2008-334, výrokem I. uložil žalované uveřejnit na straně 2 deníku Mladá fronta DNES omluvu žalobci v rozsahu nejméně jedné čtvrtiny této tiskové strany ve znění: „V deníku MF DNES jsme uveřejnili následující nepravdivá tvrzení se vztahem k osobě pana Ivana Langer: že Ivan Langer je ve spisu Krakatice ‘podezřelý’ z propojení na organizovaný zločin kolem zavražděného bosse Mrázka (MF DNES 22. 9. 2008) a že Ivan Langer v roce 2000 jednal nezákonně tím, že porušil zákon o střetu zájmů (MF DNES 1. 11. 2008). Tímto se panu Ivanu Langerovi omlouváme. MAFRA, a.s., vydavatel deníku MF DNES.“ Výrokem II. uložil žalované uveřejnit na serveru iDNES.cz na webové adrese www.zpravy.idnes.cz omluvu žalobci a tu zde minimálně po dobu 14 dnů ponechat ve znění: „Na internetových stránkách iDNES.cz jsme uveřejnili následující nepravdivá tvrzení se vztahem k osobě pana Ivana Langer: že Ivan Langer je ve spisu Krakatice ‘podezřelý’ z propojení na organizovaný zločin kolem zavražděného

bosse Mrázka (MF DNES 22. 9. 2008) a že Ivan Langer v roce 2000 jednal nezákonně tím, že porušil zákon o střetu zájmů (MF DNES 1. 11. 2008). Tímto se panu Ivanu Langerovi omlouváme. MAFRA, a.s., provozovatel serveru iDNES.cz.“ Výrokem III. zamítl žalobu, pokud ve znění písemné omluvy mělo být, že si Langer i Kyselý pomohli navzájem (MF DNES 2. 10. 2008), že okolnosti úvěru Langer tají (MF DNES 2. 10. 2008), že Kyselý koupil i dluhy „Langerova golfu“ (MF DNES 4. 10. 2008), že Kyselý koupil pohledávky za firmou, v jejímž představenstvu byl Ivan Langer (MF DNES 4. 10. 2008), že se přes Langerova přitele Kyselého dostala pohledávka k původním dlužníkům (MF DNES 4. 10. 2008), že nepřímá vazba Ivana Langer na obchodníka s LTO souvisí s jeho olomouckým domem a že daňový poradce Tomáš Paclík, který je v tomto domě v nájmu, krátce působil ve firmě, kterou přes jinou společnost ovládal Kutal, a že Paclík dělal pro Kutalovy firmy daňová příznání a když byl Kutal ve vazbě, spravoval majetek jeho firem (MF DNES 29. 9. 2008), že Langer bojoval proti zveřejňování dluhů (MF DNES 3. 10. 2008), že existuje příčinná souvislost mezi olomouckým golfem (golfovým hřištěm) a dotací pro jiná sportoviště v obci Dolany (MF DNES 29. 9. a 4. 10. 2008) a pokud ve znění internetové omluvy mělo být, že si Langer i Kyselý pomohli navzájem (idnes.cz 2. 10. 2008), že okolnosti úvěru Langer tají (idnes.cz 2. 10. 2008), že podnikateli Kyselému dlužila i „Langerova“ firma (idnes.cz 4. 10. 2008), že Kyselý měl pohledávku i u firmy, v jejímž vedení seděl Langer v době, kdy společnosti vznikl patnáctimilionový dluh (idnes.cz 4. 10. 2008), že nepřímá vazba Ivana Langer na obchodníka s LTO souvisí s jeho olomouckým domem a že daňový poradce Tomáš Paclík, který je v tomto domě v nájmu, krátce působil ve firmě, kterou přes jinou společnost ovládal Kutal, a že Paclík dělal pro Kutalovy firmy daňová příznání a když byl Kutal ve vazbě, spravoval majetek jeho firem (idnes.cz. 29. 9. 2008), že Langer bojoval proti zveřejňování dluhů (idnes.cz 3. 10. 2008), že existuje příčinná souvislost mezi olomouckým golfem (golfovým hřištěm) a dotací pro jiná sportoviště v obci Dolany (idnes.cz 29. 9. a 4. 10. 2008). Výrokem IV. rozhodl o náhradě nákladů řízení.

2. Soud prvního stupně vyšel ze zjištění, že žalobce se domáhá ochrany osobnosti za jím tvrzený neoprávněný zásah do jeho osobnostní sféry, ke kterému došlo sérií článků o jeho osobě uveřejněných žalovanou jako vydavatelkou tiskoviny Mladá fronta Dnes a provozovatelkou webu idnes.cz, v období od 19. září do 4. listopadu 2008, týkajících se činnosti Františka Mrázka a informací získaných Policií ČR v rámci tzv. spisu Krakatice. Ve stejném období byla publikována kniha redaktora žalované novináře Jaroslava Kmenta s názvem Kmotr Mrázek II (Krakatice). V článcích žalovaná poskytovala informace i o tom, že policejní vyšetřování ve spise Krakatice objevilo závažné skutečnosti týkající se poslanců a členů vlády, které nikdy nebyly projednány. Odůvodňovala tím vyšší míru přípustné kritiky i z toho důvodu, že žalobce v té době byl osobou dlouhodobě veřejně činnou, a v době podání žaloby byl ministrem vnitra ČR a v roce 2000 působil jako právní poradce Ing. Ivana Kyselého a společností s ním spojených ve věci možného získání podílu ve společnosti IPS a.s., kdy současně věc konzultoval s Luděkem Sekyrou a jednal i s tehdejším generálním ředitelem IPB a.s. a jeho náměstkem a dále s tehdejším generálním ředitelem Komerční banky a.s. Soud prvního stupně svým předchozím rozsudkem žalobu zamítl, odvolací soud jej poté zrušil. Vrchní soud v Praze ve zrušovacím rozsudku mimo jiné vyslovil názor, že skutkovým základem sporu je dokazování před soudem prvního stupně o skutečnostech, jež měly být součástí spisu Krakatice. Předpokladem k provedení důkazu přečtením předmětného spisu je požadavek soudu na zproštění povinnosti zachovávat mlčenlivost.

3. Soud prvního stupně poté doplnil dokazování v souladu s vysloveným názorem odvolacího soudu. Vzhledem k tomu, že u spisu Krakatice dosud nenastaly podmínky

pro odtajnění, a proto nemohl být proveden důkaz celým spisem, vyžádal si a zapůjčil listiny ze spisu označeného jako Krakatice od Policejního prezidia České republiky, ve kterých jakýmkoliv způsobem procházelo jméno žalobce, či se vyskytovala souvislost s jeho osobou. Soud těmito listinami provedl důkaz v souladu s veškerými právními předpisy a dále doplnil dokazování i výslechem svědků, bývalých kriminalistů (poté co byli zproštěni povinnosti zachovávat mlčenlivost), kteří se na spise Krakatice podíleli. Soud prvního stupně uzavřel, že použitá formulace, že žalobce je ve spise Krakatice podezřelý z propojení na organizovaný zločin kolem zavražděného bosse Mrázka, neodpovídá realitě, když svědkové označili žalobce spíše za osobu, která procházela spisem a mohla být zájmovou osobou. Proto soud tuto formulaci považoval za zásah do osobnostní sféry žalobce. U tvrzení, že žalobce v roce 2001 jednal nezákonně tím, že porušil zákon o střetu zájmů v článku uveřejněném 1. 11. 2008 pod názvem „Langer loboval i radil, podle právníků nezákonně“, soud toto tvrzení doslova neshledal, dovodil však, že žalovaná zvolila natolik nepřesnou formulaci, že tak byla způsobilá zasáhnout do občanskoprávní sféry žalobce. U dalších žalobcem označených výroků zjistil soud, že redaktori žalované se snažili podat informace veřejnosti o aktuálním dění v politice a v podsvětí, že v této souvislosti tedy nutně museli porušit určitý okruh osobnostní sféry politiků. V průběhu řízení bylo dále prokázáno, že kniha Kmotr Mrázek I vyšla v roce 2007, tedy před rokem a že mimo jiné o žalobci byly shromažďovány informace na základě toho, co již předtím bylo veřejně přístupné nebo bylo získáno z veřejných zdrojů, nebo co předtím žalobce sám uvedl v rozhovorech s redaktory. Proto žalobu v tomto rozsahu zamítl včetně tvrzení uvedených v článku „Kyselý koupil i dluhy Langerova golfu“ ze dne 4. 10. 2008, které shledal pravdivými.

4. K odvolání obou účastníků Vrchní soud v Praze (dále též „odvolací soud“) rozsudkem ze dne 13. října 2015, č.j. 1 Co 212/2014-404, výrokem I. rozsudek soudu prvního stupně změnil

5. ve výroku I. – ohledně rozsahu uveřejnění omluvy v deníku MF Dnes tak, že žalovaná je povinna omluvu uveřejnit v rozsahu nejméně 1/8 tiskové strany a dále tak, že se zamítá žaloba požadující omluvu za tvrzení, že Ivan Langer jednal nezákonně tím, že porušil zákon o střetu zájmů (MF dnes 1. 11. 2008) a ohledně požadavku na uveřejnění omluvy v rozsahu zbývající 1/8 tiskové strany

6. ve výroku II. tak, že se zamítá žaloba, požadující omluvu za tvrzení, že Ivan Langer jednal nezákonně tím, že porušil zákon o střetu zájmů (idnes.cz 22. 9. 2008)

7. ve výroku III. tak, že zveřejněná omluva bude poskytnuta i za tvrzení, že podnikateli Kyselému dlužila i „Langerova“ firma (idnes.cz 4. 10. 2008); ve zbývajícím napadeném rozsahu ve věci samé rozsudek soudu prvního stupně potvrdil. Výrokem II. rozhodl o náhradě nákladů řízení před soudy obou stupňů.

8. Odvolací soud konstatoval, že vzhledem k tomu, že se nezdařilo přes snahu soudu prvního stupně provést důkaz celým kompletním spisem Krakatice a nahrávkami k němu, neunesla žalovaná důkazní břemeno, a proto musí nést následky spojené s tím, že se rozhodla použít informace, které získala zřejmě nedovoleným jednáním osob, které porušily předpisy k ochraně bezpečnosti České republiky. Ztotožnil se se závěrem soudu prvního stupně, že žalobce „podezřelý“ z propojení na organizovaný zločin nebyl. Žalovaná jej tak označila nepochybně v trestněprávním smyslu slova, učinila tak však způsobem objektivně způsobilým zasáhnout čest žalobce. U tohoto závěru dbal odvolací soud, aby nebyla dána bezdůvodně přednost jednomu ze základních práv v případě jejich střetu. Připustil, že obecně lze tolerovat tzv. novinářskou zkratku, ovšem ne v takto závažné věci. Pokud jde o přisouzený požadavek žalobce na omluvu za sdělení v Mladé frontě DNES ze dne

1. 11. 2008 a na idnes.cz, že žalobce jednal nezákonně tím, že porušil zákon o střetu zájmů, dospěl odvolací soud k jinému závěru. Vyšel z toho, že formulace požadované omluvy je nepřiměřená, neboť text sdělení neobsahuje toto znění. Navíc vyslovený názor žalované o nezákonném jednání žalobce byl dostatečně podložen a vysvětlen. Ze zamítavého výroku III. shledal důvodné odvolání žalobce proti sdělení, že podnikateli Kyselému dlužila i „Langerova firma“ (idnes.cz 4. 10. 2008). Po doplnění řízení soudem prvního stupně považoval sdělení za nepodložené a nepravdivé, způsobilé zasáhnout zejména čest a důstojnost žalobce.

9. Rozsudek odvolacího soudu byl doručen žalované dne 27. ledna 2016 a téhož dne nabyl právní moci.

10. Proti rozsudku Vrchního soudu v Praze podala žalovaná dne 29. března 2016 dovolání, a to do části výroku I., kterou odvolací soud změnil a potvrdil rozsudek Městského soudu v Praze ve výroku I., na jehož základě je žalovaná povinna zveřejnit na straně 2 deníku Mladá fronta DNES omluvu žalobci v rozsahu nejméně 1/8 tiskové strany v tomto znění: *“V deníku MF DNES jsme uveřejnili následující nepravdivé tvrzení se vztahem k osobě pana Ivana Langera: že Ivan Langer je ve spisu Krakatice „podezřelý“ z propojení na organizovaný zločin kolem zavražděného bosse Mrázka (MF DNES 22. 9. 2008) a dále do části uvedené ve výroku I., kterou odvolací soud potvrdil uvedený rozsudek soudu prvního stupně ve výroku II., na jehož základě je žalovaná povinna zveřejnit na serveru iDNES.cz omluvu žalobci ve znění: „Na internetových stránkách iDNES.cz jsme uveřejnili následující nepravdivé tvrzení se vztahem k osobě pana Ivana Langera: že Ivan Langer je ve spisu Krakatice „podezřelý“ z propojení na organizovaný zločin kolem zavražděného bosse Mrázka (idnes.cz 22. 9. 2008).”*

11. Přípustnost dovolání odvozuje žalovaná z ustanovení § 237 o.s.ř., když podle jejího názoru napadené rozhodnutí závisí na posouzení otázky hmotného práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu a Ústavního soudu ČR, neboť odvolací soud při střetu práva na ochranu osobnosti s právem na svobodu projevu neprovedl test proporcionality a nezabýval se těmi aspekty, které by soudy při posuzování střetu těchto základních práv měly brát v potaz. Dovolání podává žalovaná z důvodu uvedeného v ustanovení § 241a odst. 1 o.s.ř., když rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném posouzení věci. Žalovaná se především domnívá, že odvolací soud se nezabýval východisky, která dle judikatury Ústavního soudu ČR, jakož i soudu dovolacího, je nutné při kolizi dvou základních ústavních práv brát v potaz. Uvedla několik rozhodnutí Ústavního soudu (nález ÚS ze dne 10. 12. 1997 sp. zn. II. ÚS 357/96, nález sp. zn. II. ÚS 2051/14 ze dne 3. 2. 2015), které se zabývaly východisky po posuzování střetu práva svobody projevu s právem na ochranu osobnosti. Dále žalovaná odkazuje na rozhodnutí sp. zn. 30 Cdo 3121/2012 ze dne 18. 4. 2013, ve kterém Nejvyšší soud ČR mimo jiné konstatoval v souvislosti s užitím výrazu „přečin“, v článku zveřejněném v periodickém tisku, že je obecně přijímanou zásadou, že u zpráv tisku se zcela rigorózně nevyžaduje bezpodmínečná přesnost užitých výrazů, takže v předmětné věci nepochybně nebylo důvodu akcentovat trestněprávní význam takového výrazu. Žalovaná se domnívá, že autor článku byl v dobré víře, pokud se rozhodl uvedené informace zveřejnit a jednal v souladu s novinářskou etikou a vycházel z pravdivých skutečností (viz rozhodnutí IV. ÚS 23/2005 ze dne 17. 7. 2007). Žalovaná si je vědoma odpovědnosti a limitů, jež jsou vymezeny článkem 17 odst. 4 Listiny základních práv a svobod, nicméně se snaží současně naplnit úlohu sdělovacích prostředků, přispívat k diskusi o věcech veřejného zájmu. Jiný postup by bylo možno posuzovat jako omezení svobody projevu (rozhodnutí ESLP z 21. 1. 1999 č. stížnosti 29183/95 a rozhodnutí ESLP z 19. 12. 2006 č. stížnosti 62202/2000). Žalovaná uvádí, že v daném případě nebyly ve vztahu ke zveřejněným informacím splněny materiální znaky

utajované skutečnosti podle zákona č. 148/1998 Sb., resp. zákona č. 412/2005 Sb., a proto jsou závěry odvolacího soudu o tom, že žalovaná měla nést riziko zveřejnění, nepřipadné. Pokud by se utajované skutečnosti a následky uveřejnění informací (označených jako utajované) měly vykládat v souladu s rozhodnutím odvolacího soudu, byla by znemožněna investigativní žurnalistika. Evropský soud pro lidská práva opakovaně konstatoval, že v případě zásahu do práva podle čl. 10 Úmluvy je nezbytné posoudit, jestli takový zásah byl v demokratické společnosti nezbytný, a to i v případě, kdy jsou předmětem zveřejněných informací utajované skutečnosti. Dále žalovaná nesouhlasí s tvrzením odvolacího soudu, že potřebným důkazem měl být celý spis Krakatice, když žalobce se týká jen dílčí zcela nepatrná část spisu, kterou také bylo provedeno dokazování a jejíž autenticita byla potvrzena navrženými svědky. Především žalovaná upozorňuje na tu skutečnost, že spis Krakatice byl zaměřený na „operativní rozpracování podezření z páčání trestné činnosti podle příslušných ustanovení trestního zákona, z čehož vyplývá, že policie šetřila v rámci spisu Krakatice podezření z páčání závažné trestné činnosti, označenou jako „organizovaný zločin“. V této rovině obecné mluvy bylo žalovanou použito slovo „podezření“, přičemž ani z kontextu článku (i článků předchozích) nevyplývá, že by žalobce měl být na úrovni podezřelého ve smyslu formálním (tj. ve smyslu terminologie trestního řádu). Navíc šlo v kontextu, v jakém použila výraz „podezřelý“ o obvyklou novinářskou zkratku, blížící se více hodnotícímu soudu, než skutkovému tvrzení a nelze tak vést důkaz pravdivosti tohoto výrazu.

12. K dovolání se vyjádřil žalobce podáním ze dne 29. 7. 2016 a navrhl jeho odmítnutí.

13. Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o.s.ř.) přihlédl k čl. II bodu 2. zákona č. 293/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, a vyšel tak ze znění tohoto procesního předpisu účinného od 1. ledna 2014.

14. Podle ustanovení § 236 odst. 1 o.s.ř. lze dovoláním napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští.

15. Není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak (§ 237 o.s.ř.).

16. Podle § 241a odst. 2 o.s.ř. v 2. odstavci (s) 4 by (t) vedl k 12 6134 03 k 62001 Tw(T) Tf.33

rozhodnutí se konkrétně měl odvolací soud odchýlit), nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena (zde je třeba vymezit, která právní otázka, na níž závisí rozhodnutí odvolacího soudu v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena), nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně (zde je třeba vymezit rozhodnutí dovolacího soudu, která takový rozpor v judikatuře dovolacího soudu mají podle názoru dovolatele zakládat a je tak třeba tyto rozpory odstranit), anebo má-li být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak (zde je zapotřebí vymezit příslušnou právní otázku, její dosavadní řešení v rozhodovací praxi dovolacího soudu a alespoň stručně uvést, pro jaké důvody by měla být dovolacím soudem posouzena jinak).

19. Dovolání podané proti rozhodnutí odvolacího soudu, které není přípustné nebo které trpí vadami, jež nebyly ve lhůtě (§ 241b odst. 3) odstraněny a pro něž nelze v dovolacím řízení pokračovat, dovolací soud odmítne (§ 243c odst. 1 věta první o.s.ř.).

20. Dovolatelka ve svém dovolání se v otázce jeho přípustnosti výslovně dovolala toho (že podle jejího názoru) rozhodnutí odvolacího soudu závisí na posouzení otázky hmotného práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu a Ústavního soudu v tom smyslu, že odvolací soud při střetu práva na ochranu osobnosti s právem na svobodu projevu neprovedl test proporcionality a nezabýval se těmi aspekty, které by soudy při posuzování střetu těchto základních práv měly brát v potaz. Odkazuje při tom na rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 18. dubna 2012, č.j. 30 Cdo 3121/2012-198, a ze dne 27. června 2013, č.j. 30 Cdo 1286/2013-247. Z hlediska takto dovolatelkou definovaného důvodu tvrzené přípustnosti dovolání však příslušná zákonná kritéria naplněna nebyla.

21. V dovolatelkou zmíněném rozsudku ze dne 18. dubna 2013, č.j. 30 Cdo 3121/2012-198, Nejvyšší soud jako soud dovolací odkázal mimo jiné na skutečnost, že *podle ustanovení § 11 obč. zák. má fyzická osoba právo na ochranu své osobnosti, zejména života a zdraví, občanské cti a lidské důstojnosti, jakož i soukromí, svého jména a projevů osobní povahy. Požadavek zajištění účinné občanskoprávní ochrany vyžaduje, aby neoprávněný zásah do osobnosti fyzické osoby, který má za následek vznik nemajetkové újmy, spočívající v porušení či již v pouhém ohrožení osobnosti dotčené fyzické osoby, byl pro původce neoprávněného zásahu spojen s nepříznivými právními následky ve formě zvláštních občanskoprávních sankcí. Ty mohou podle okolností konkrétního případu spočívat v nové povinnosti původce neoprávněného zásahu buď upustit od tohoto zásahu, či odstranit následky neoprávněného zásahu, anebo poskytnout přiměřené zadostiučinění.*

Tam, kde v důsledku neoprávněného zásahu do osobnosti fyzické osoby došlo k jejímu porušení, resp. případně „jen“ k pouhému ohrožení – tedy ke vzniku nemajetkové újmy, pak ustanovení § 13 odst. 1 obč. zák. určuje, že fyzická osoba má právo se zejména domáhat, aby bylo upuštěno od neoprávněných zásahů do práva na ochranu její osobnosti, aby byly odstraněny následky těchto zásahů a aby jí bylo dáno přiměřené zadostiučinění.

Neoprávněným zásahem do práva na ochranu osobnosti je tedy jednání, které zasahuje do práv chráněných ustanovením § 11 obč. zák. a je v rozporu s právy a povinnostmi původce zásahu stanovenými právním řádem. Neoprávněným zásahem do práva na ochranu osobnosti je jednání neoprávněně směřující proti osobní i mravní integritě fyzické osoby, které je objektivně způsobilé snížit její důstojnost, vážnost a čest a které ohrožuje její postavení, resp. uplatnění ve společnosti (viz např. rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 1. října 2002, sp.zn. 28 Cdo 983/2002). Pro úspěšné uplatnění práva na ochranu osobnosti není vyžadováno vyvolání konkrétních následků zásahu proti tomuto chráněnému statku, ale postačí, že zásah byl objektivně způsobilý narušit nebo alespoň ohrozit práva chráněná

ustanovením § 11 obč. zák. (analogicky srovnej rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 7. května 2002, sp.zn. 28 Cdo 662/2002).

Podle ustanovení § 13 obč. zák. ke vzniku občanskoprávních sankcí za nemajetkovou újmu způsobenou zásahem do osobnosti fyzické osoby musí být jako předpoklad odpovědnosti splněna podmínka existence zásahu objektivně způsobitelného vyvolat nemajetkovou újmu spočívající buď v porušení nebo jen ohrožení osobnosti fyzické osoby v její fyzické a morální integritě. Tento zásah musí být neoprávněný (protiprávní) a musí zde být zjištěna existence příčinné souvislosti mezi takovým zásahem a dotčením osobnosti sféry fyzické osoby. Neoprávněným zásahem je zásah do osobnosti fyzické osoby, který je v rozporu s objektivním právem, tj. s právním řádem.

Tam, kde v důsledku neoprávněného zásahu do osobnosti fyzické osoby došlo k jejímu porušení, eventuálně „jen“ k pouhému ohrožení – tedy ke vzniku nemajetkové újmy, pak ustanovení § 13 odst. 1 obč. zák. určuje, že fyzická osoba má právo se zejména domáhat, aby bylo upuštěno od neoprávněných zásahů do práva na ochranu její osobnosti, aby byly odstraněny následky těchto zásahů a aby jí bylo dáno přiměřené zadostiučinění.

Uplatnění konkrétního a diferencovaného objektivního hodnocení tak v těchto případech znamená, že o snížení důstojnosti postižené fyzické osoby či její vážnosti ve společnosti půjde pouze tam, kde za konkrétní situace, za které k neoprávněnému zásahu do osobnosti fyzické osoby došlo, jakož i s přihlédnutím k dotčené fyzické osobě, lze spolehlivě dovodit, že by nastalou nemajetkovou újmu vzhledem k intenzitě a trvání nepříznivého následku spočívajícího ve snížení její důstojnosti či vážnosti ve společnosti, pocítovala jako závažnou zpravidla každá fyzická osoba nacházející se na místě a v postavení postižené fyzické osoby.

Právo a svoboda jsou obsahově omezeny právy jiných, ať již tato práva plynou jako ústavně zaručená z ústavního pořádku republiky či z jiných zábran daných zákonem chránících celospolečenské zájmy či hodnoty. Právo vyjadřovat názory však mohou zbavit právní ochrany nejen obsahová omezení, ale i forma, jíž se názory navenek vyjadřují. Vybočí-li tak publikovaný názor z mezí obecně uznávaných pravidel slušnosti v demokratické společnosti, ztrácí tím charakter korektního úsudku (zprávy, komentáře) a jako takový se zpravidla ocitá již mimo meze právní ochrany (obdobně srovnej nálezy sp. zn. III. ÚS 359/96, Ústavní soud ČR: Sbírka nálezů a usnesení, sv. 8, C.H. Beck, 1998, str. 367). Právo podle čl. 17 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“) je zásadně rovno základnímu právu podle čl. 10 Listiny (srovnej nálezy sp. zn. II. ÚS 357/96, Ústavní soud ČR: Sbírka nálezů a usnesení, sv. 9, C.H. Beck, 1998, str. 355), přičemž je třeba dbát na to, aby s přihlédnutím k okolnostem každého případu jednomu z těchto práv nebyla bezdůvodně dána přednost před právem druhým (obdobně srovnej nálezy sp. zn. IV. ÚS 154/96, Ústavní soud ČR: Sbírka nálezů a usnesení, sv. 10, C.H. Beck, 1998, str. 113).

V případech typově příbuzných projednávané věci je vždy nezbytné zkoumat míru (intenzitu) tvrzeného porušení základního práva na ochranu osobnosti (osobní cti a dobré pověsti), a v kontextu se svobodou projevu a s právem na informace a se zřetelem na požadavek proporcionality uplatňování těchto práv (a jejich ochrany). Zároveň je nutné, aby příslušný zásah bezprostředně souvisel s porušením chráněného základního práva, tj. aby zde existovala příčinná souvislost mezi nimi. Takto je nutno interpretovat i právní názor (srovnej rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 19. 7. 1995, Cdon 24/95), podle něhož "samo uveřejnění nepravdivého údaje, dotýkajícího se osobnosti fyzické osoby, zakládá zpravidla neoprávněný zásah do práva na ochranu její osobnosti." To v souvislosti těchto úvah znamená, že k zásahu do práva na ochranu osobnosti sice zásadně může dojít

i objektivně, tedy s vyloučením zavinění narušitele práva, nicméně každé zveřejnění nepravdivého údaje nutně nemusí automaticky znamenat neoprávněný zásah do osobnostních práv. K takovému zásahu dochází pouze tehdy, jestliže mezi zásahem a porušením osobnostní sféry existuje příčinná souvislost a jestliže tento zásah v konkrétním případě přesáhl určitou přípustnou intenzitu takovou mírou, kterou již v demokratické společnosti nelze tolerovat. V souzené věci tak bylo věcí soudů, aby na základě konkrétních okolností daného případu zvážily, zda sporné výroky první žalované dosahují takové intenzity, že zasahují do práva na ochranu dobré pověsti žalobce, či zda jsou situaci přiměřené.

K problematice svobody projevu existuje bohatá judikatura Evropského soudu pro lidská práva (dále jen "Soud"), v níž je vyzdvížen význam zmíněné svobody, jakož i určeny její meze, které jsou dány nutností respektovat jednak společností chráněné zájmy vymezené článkem 10 odst. 2 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a jednak práva třetích osob. Soud zdůrazňuje roli svobody projevu jako jednoho ze základních kamenů demokratické společnosti; absence této svobody ji pojmově vylučuje. Svoboda projevu platí nejen pro "informace" nebo "myšlenky", přijímané příznivě či považované za neškodné či nedůležité, ale rovněž pro ty, které jsou nepříjemné, šokují či znepokojují: tak tomu chce pluralita, tolerance a duch otevřenosti, bez nichž není demokratické společnosti. Tyto principy nabývají zvláštní důležitosti, pokud jde o tisk. Tisk sice nesmí překračovat vymezené hranice mj. z důvodu ochrany dobré pověsti jiných, nicméně na něm spočívá úkol šířit informace a myšlenky týkající se politických záležitostí, jakož i témat z ostatních oblastí veřejného zájmu. Nejenže úlohou tisku je šíření informací a myšlenek, veřejnost má současně právo tyto přijímat (srov. rozsudek ve věci Lingens proti Rakousku ze dne 8. 7. 1986, č. 09815/82, odst. 41). Ústavní soud v typově obdobných věcech připomíná, že tato judikatura slouží jako inspirativní zdroj rozhodování. Česká republika se v článku 1 odst. 1 Ústavy definovala jako demokratický stát založený na úctě k právům a svobodám člověka a občana, čímž se vzdala hodnotové neutrality Ústavy a zakotvením nepřipustnosti změny podstatných náležitostí demokratického právního státu se přihlásila k principu materiálního právního státu. Pro demokracii, chápanou jako vládu lidu, lidem a pro lid, je životní nutností šíření informací, myšlenek a názorů, ať už pochvalných či kritických, proto, aby byla veřejnost zásobena všemi dostupnými fakty nezbytnými pro vyvolání kvalitní debaty ve věcech celospolečenského zájmu a následného utváření názoru jednotlivců či k dosažení konsenzu o řízení a obstarávání věcí celospolečenského zájmu. Tisk bývá také titulován hlídacím psem demokracie, neboť tím, že informuje o záležitostech veřejného zájmu, zároveň upozorňuje na negativní jevy ohrožující chod demokratické společnosti; informace může být podnětem pro adekvátní nápravu ze strany příslušných orgánů či vyvolat určité vzepětí veřejnosti vyjadřující nespokojenost s momentálním stavem, které může vést k rychlejšímu odstranění negativ. Otevřenost odlišným názorům a kritickým pohledům skýtá obohacení společnosti, dostatek informací může napomáhat k bourání názorových stereotypů a podporovat zvýšení tolerance. V neposlední řadě svoboda projevu a právo na informace výrazně přispívají k osobnímu růstu jedince jak v oblasti intelektuální, tak osobnostní, což je taktéž v zájmu otevřené demokratické společnosti (obdobné závěry přináší i rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. června 2013, č.j. 30 Cdo 1286/2013-247).

22. Z obsahu napadeného rozsudku odvolacího soudu však vyplývá, že se při svém rozhodování tento soud uvedenými zásadami řídil. Soud druhého stupně především připomněl skutečnost, že jde-li o zásah do osobnostních práv v podobě výroků (textů) publikovaných v tisku, je úkolem soudu, aby na základě konkrétních okolností daného případu zvážil, zda určitý výrok (text), vycházející jinak ze svobody projevu, dosahuje takové intenzity, že zasahuje do práva na ochranu cti a dobré pověsti fyzické osoby, či je situaci přiměřený.

Mimo jiné dále poukázal na zásadu, podle níž vybočí-li uveřejněný názor z mezí demokratickou společností uznávaných pravidel slušnosti, ztrácí charakter korektního úsudku (zprávy, sdělení) a jako takový se zpravidla ocitá již mimo meze ústavní ochrany svobody projevu a práva na informace (čl. 17 Listiny základních práv a svobod), přičemž o takový případ jde v souzené věci. V předmětné věci se žalované nepodařilo prokázat, že by publikovaná informace byla pravdivá, resp. její pravdivost se nepodařilo prokázat. Odvolací soud mimo jiné zdůraznil, že dbal, aby nebyla dána bezdůvodně přednost jednomu ze dvou základních práv v případě jejich střetu, přičemž nepominul, že lze obecně tolerovat tzv. novinářskou zkratku, tím spíše ve vztahu k osobě veřejně činné. Nelze tak však učinit v tak zásadní věci jako je konstatování podezření z napojení (konkrétní osoby) na organizovaný zločin.

23. S ohledem na uvedené skutečnosti nelze proto mít za to, že by se odvolací soud byl odchýlil při řešení otázky hmotného práva od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu, jak se dovolatelka domnívá. Nadto dovolání je výrazně poznamenáno akcentem na skutkový základ daného sporu, přičemž výtky v tomto smyslu nejsou způsobitelným dovolacím důvodem.

24. Z uvedeného vyplývá, že v označené věci nebyl naplněn případ přípustnosti dovolání uplatněný žalovanou. Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o.s.ř.) proto toto dovolání odmítl (§ 243c odst.1 o.s.ř.). Rozhodoval, aniž nařídil jednání (§ 243a odst. 1 věta první o.s.ř.).

25. Výrok o náhradě nákladů dovolacího řízení je odůvodněn ustanovením § 243c odst. 3 věta první o.s.ř. ve spojení s § 224 odst. 1, § 151 a § 146 odst. 3 o.s.ř., když v dovolacím řízení žalobci vznikly účelně vynaložené náklady spojené s jeho zastoupením advokátem, v souvislosti s jedním úkonem právní služby (sepis vyjádření k dovolání). Odměna v částce 2.500 Kč byla stanovena podle § 6, § 7 bod 5, § 9 odst. 3 písm. d) a § 11 odst. 1 písm. k) vyhl. č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů. Žalobci dále náležejí náhrada hotových výdajů ve výši 300 Kč za jeden úkon právní služby podle § 13 odst. 3 vyhlášky č. 177/1996 Sb., tj. celkem 2.800 Kč. Žalobci rovněž přísluší náhrada za daň z přidané hodnoty ve výši 21% podle § 137 odst. 3 o.s.ř., tj. 588 Kč. Celková výše nákladů dovolacího řízení tak činí 3.338 Kč.

Proti tomuto usnesení není přípustný opravný prostředek.

V Brně dne 14. prosince 2016

JUDr. Pavel Pavlík, v. r.
předseda senátu

Za správnost vyhotovení: Tereza Figurová